

Górny Śląsk wyobrażony: wokół mitów, symboli i bohaterów dyskursów narodowych

Imaginiertes Oberschlesien: Mythen, Symbole und Helden in den nationalen Diskursen

Redakcja/Herausgegeben von JULIANE HAUBOLD-STOLLE, BERNARD LINEK

Stowarzyszenie
Instytut Śląski

PIN – Instytut Śląski w Opolu

Dom Współpracy
Polsko-Niemieckiej

Verlag
Herder-Institut

Opole • 2005 • Marburg

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Juliane Haubold-Stolle, Bernard Linek</i>)	9
---	---

Wokół pojęć podstawowych

Wojciech Józef Burszta, Krzysztof Jaskułowski, Mity, symbole i bohaterowie narodowi z perspektywy antropologicznej	17
Heidi Hein, Region jako punkt wyjścia do badań nad kwestiami narodowymi. Znaczenie mitów, symboli, rytuałów i kultów	36

„Wielkie” narracje śląskie

Eduard Mühlle, Obraz historii i polityka historyczna. O historiograficznej konstrukcji „ogólnos Śląskiego obszaru plemiennego” i jego politycznej instrumentalizacji	55
Grzegorz Strauchold, Myśl zachodnia Polski Ludowej wobec Śląska w latach 1945–1948	78
Kai Struve, Historiografia i pamięć. Powstania i plebiscyt po I wojnie światowej jako górnośląskie miejsce pamięci	94

Granice kulturowe

Piotr Madajczyk, Obcość jako wyznacznik powstawania i funkcjonowania granic etniczno-narodowych na Górnym Śląsku	109
Tobias Weger, Wokół kultury pamięci śląskich wypędzonych w Niemczech	123
Kevin Hannan, Naród i język śląski w perspektywie etnolingwistycznej	138
Krzysztof Nowak, Niewytoczona granica? Refleksje historyczne na temat narodowości śląskiej	157

Święta i symbole narodowe

Bernard Linek, Sedantag – święto narodowe cesarstwa niemieckiego na Górnym Śląsku	179
Juliane Haubold-Stolle, Góra Świętej Anny w niemieckiej i polskiej tradycji politycznej	191
Andrzej Michalczyk, Uroczystości kościelne jako miejsca konfliktów narodowych. Na przykładzie parafii Bielszowice w okresie międzywojennym	208

Bohaterowie narodowi

Barbara K a l i n o w s k a - W ó j c i k, Żydzi na Śląsku. Chciał czy niechciał – na marginesie losów dr. Ezechiela Żiviera	235
Ryszard K a c z m a r e k, „Bohaterowie” ruchu nazistowskiego i komunistycznego w tradycji regionu	248
Gerard K o s m a l a, Rola pomników narodowych dla tożsamości mieszkańców Śląska Opolskiego	267

Funkcjonowanie stereotypów i mitów narodowych

Urszula B i e l, Stereotypy i kina górnośląskie okresu międzywojennego	291
Andrzej G w ó ź d ź, Krzyżacy, hakatyści, faszyci... Wizerunek Niemca w polskim kinie powojennym	307

Dyskusja plenarna

Informacja o autorach	338
-----------------------	-----

Inhalt

Einführung (<i>Juliane Haubold-Stolle, Bernard Linek</i>)	9
---	---

Theoretische Grundlagen

Wojciech Józef B u r s z t a, Krzysztof J a s k u ł o w s k i, Mythen, Symbole und Nationalhelden aus der anthropologischen Perspektive	17
Heidi H e i n, Die Region als Ausgangspunkt zur Erforschung des Nationalen. Die Bedeutung von Mythen, Symbole, Ritualen und Kulte	36

Die „großen“ schlesischen Erzählungen

Eduard M ü h l e, Geschichtsbild und Geschichtspolitik. Zur historiographischen Konstruktion eines „gesamtschlesischen Stammesraumes“ und seiner politischen Instrumentalisierung	55
Grzegorz S t r a u c h o l d, Oberschlesien im Westgedanken der Volksrepublik Polen 1945–1948	78
Kai S t r u v e, Historiographie und Gedächtnis. Die Aufstände und das Plebiszit nach dem Ersten Weltkrieg als oberschlesischer Erinnerungsort	94

Kulturelle Grenzen

Piotr M a d a j c z y k, Die Entstehung und Rolle der ethnisch-nationalen Grenzen in Oberschlesien	109
Tobias W e g e r, Zur Erinnerungskultur schlesischer Vertriebener in Deutschland	123
Kevin H a n n a n, Ein ethnolinguistischer Blick auf schlesische Sprache und Identität	138
Krzysztof N o w a k, Eine nicht durchgezogene Grenze? Historische Reflexionen über das Thema der schlesischen Nationalität	157

Nationale Feiern und Symbole

Bernard L i n e k, Der Sedantag – Nationalfeiertag des deutschen Kaiserreichs in Oberschlesien	179
Juliane H a u b o l d - S t o l l e, Der Sankt Annaberg in der deutschen und polnischen politischen Tradition	191
Andrzej M i c h a ł c z y k, Kirchliche Feiern als Orte nationaler Auseinandersetzung. Am Beispiel der Kirchengemeinde Bielschowitz in der Zwischenkriegszeit	208

Nationalhelden

- Barbara K a l i n o w s k a - W ó j c i k, Juden in Oberschlesien.
Erwünscht oder nicht erwünscht – einige Anmerkungen zum
Schicksal Ezechiel Ziviers 235
- Ryszard K a c z m a r e k, Die „Helden“ der nationalsozialistischen
und kommunistischen Bewegung in der Tradition der Region 248
- Gerard K o s m a l a, Die Rolle der nationalen Denkmäler
für die nationale Identität im Oppelner Schlesien 267

Nationale Stereotypen und Mythen

- Urszula B i e l, Stereotypen und das oberschlesische Kino
in der Zwischenkriegszeit 291
- Andrzej G w ó ź d ź, Kreuzritter, Hakatisten, Faschisten
– Das Bild des Deutschen im polnischen Nachkriegskino 307

Plenumdiskussion 319

Verzeichnis der Autoren 338